

ПО СЛЕДИТЕ НА "ГОЛЯМОТО ПРЕСЕЛЕНИЕ" ПРЕЗ ДОБРУДЖА ПОГЛЕД ОТ ЕДНО ТЕРЕННО ПРОУЧВАНЕ

Мария Кирова

В историческата памет на българите е съхранено понятието "Голямото преселение", което обхваща особено тежкия и драматичен процес на емиграция след Руско-турската война от 1828-1829 г. Този процес продължава интензивно почти до 1838 г. в посока към Дунавските княжества Влахия, Молдова, към Бесарабия и Кримския полуостров. Наред с последвалите реемиграционни движения, той несъмнено определя основните характеристики в стопанския, демографски и духовен облик на една огромна част от българските земи. Не би било достатъчно, ако паралелно с най-засегнатите югоизточни български територии-сливенско, новозагорско, ямболско, карнобатско, айтоско, одринско и пр., където тази мащабност е безспорна, не се обърне внимание и на резонанса на този процес по отношение на Североизточните български земи. Всъщност връзката между големите миграционни потоци едва ли се нуждае от допълнителни доказателства-направените още преди десетилетия проучвания, както и съвременните такива, потвърждават категорично значимото отражението на посочените процеси в Добруджа-Северна и Южна, както и в нашето Причерноморие.

Особено впечатляваща е преценката на проф. Михаил Арнаудов след голямата Добруджанска експедиция през Първата световна война, инициирана от Генералния щаб на българската армия. Като член на екипа изявени учени, работили през 1916 и 1917 г., той има блестящата възможност да посети територията на Северна и Южна Добруджа, да се срещне с достатъчно много "преселенци". И в своите записки да потвърди следното: „Ала в повечето останали села около Тулча, Бабадаг и Кюстенджа ние намираме пъстър конгломерат от преселенци и бежанци, надошли от различни краища на Източна България-именно от Шуменско, Котленско, Сливенско, Старозагорско, Пловдивско и Одринско, така, че Добруджа ни дава миниатюрна картина на близо половин България“¹ Подобни са